

คู่มือปฏิบัติงาน

ตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายระบบสารสนเทศ
สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นางสาววิลาวัลย์ บัวขำ

สารบัญ

ขอบเขตการทำงานตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายระบบสารสนเทศ	2
ภาคผนวก ก การออกแบบระบบ และขั้นตอนปฏิบัติเพื่อควบคุมการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ.....	4
ภาพรวมของระบบ	4
พจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary).....	5
ขั้นตอนการขอใช้ระบบงาน.....	8
ภาคผนวก ข การสำรอง และกู้คืนฐานข้อมูล	9
การสำรองของฐานข้อมูล Oracle	9
ข้อมูลการสำรองฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	10
ขั้นตอนการสำรองข้อมูล	11
ข้อผิดพลาด และการแก้ไขปัญหา.....	11
ขั้นตอนการกู้คืนข้อมูล.....	12
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ และออกแบบระบบสารสนเทศ	14
การวิเคราะห์ระบบและการออกแบบ (System Analysis and Design)	14
วงจรการพัฒนาาระบบ (System Development Life Cycle-SDLC).....	14
การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis).....	14
การพัฒนาาระบบ (System Develop).....	16
การทดสอบระบบ (System Testing)	16
การนำระบบไปติดตั้ง (System Implementation).....	19

ขอบเขตการทำงานตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายระบบสารสนเทศ

1. ควบคุมการใช้ระบบสารสนเทศ ซึ่งจะเป็นการการควบคุมการใช้ระบบสารสนเทศให้สอดคล้องกับนโยบาย และวิธีปฏิบัติขององค์กร เพื่อให้การใช้ระบบสารสนเทศเกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร

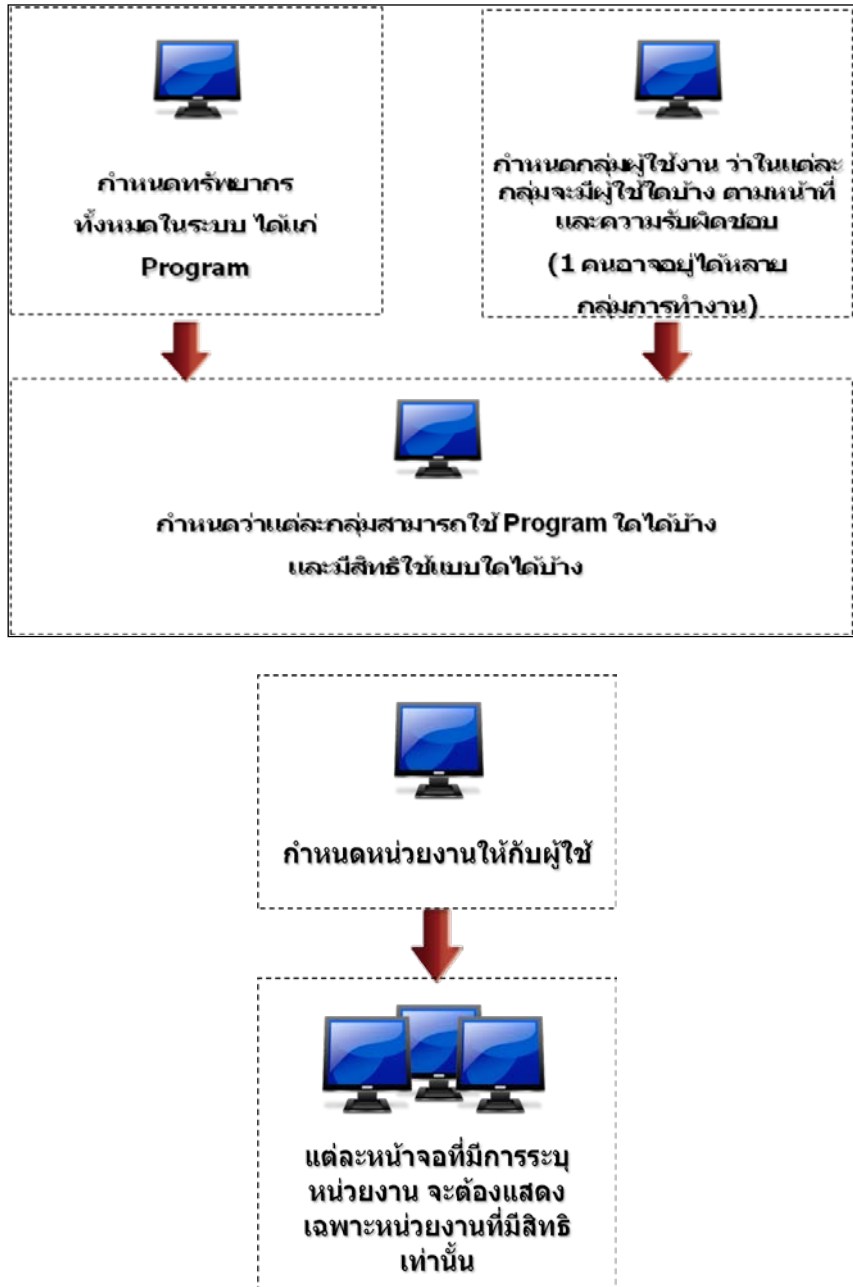
ขอบเขต	รายละเอียด
1. ควบคุมการเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรสารสนเทศ (Database/Data Files)	• การกำหนดมุมมองของผู้ใช้ (User View or SubSchema) • ตารางแสดงสิทธิในการเข้าถึงฐานข้อมูล (Database Authorization Table) • การเข้ารหัสข้อมูล (Data Encryption)
2. การควบคุมการเข้าถึงระบบงาน	• การพิสูจน์ตัวตนจริง (Authentication) โดยใช้รหัสผ่าน • การกำหนดสิทธิ (Authorization) • การบันทึกกิจกรรมต่างๆ ในระบบเพื่อการตรวจสอบ (Audit Logging)
3. ควบคุมการจัดเก็บข้อมูล	• แนวทางในการจัดเก็บ และสำรองข้อมูล • แนวทางวิธีการในการกู้คืนระบบเมื่อเกิดปัญหาเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยเกิดความเสียหายให้น้อยที่สุด
4. ควบคุมการเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบ	• กำหนดวิธีปฏิบัติในการแก้ไขให้เป็นเอกสาร • มีการศึกษาผลกระทบต่างๆ • มีการทดสอบระบบก่อนนำไปใช้ • มีการปรับปรุงข้อมูล และย้ายให้สอดคล้องกับระบบที่แก้ไข หรือระบบใหม่ (Cleansing & Migrate) • มีการประเมินผลและสอบทานระบบที่ใช้
4. ควบคุมการแลกเปลี่ยน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างระบบที่ต่างกัน	• กำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติในกรณีที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กร • กำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติในกรณีที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างระบบที่ต่างกัน เช่น ระบบ Email ของมหาวิทยาลัย และระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย

2. วิเคราะห์ออกแบบ พัฒนา ทดสอบระบบสารสนเทศ ให้สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร และเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการทำงาน เพื่อให้สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง สมบูรณ์ตามระเบียบ และนโยบายขององค์กร นอกเหนือจากนั้น จะต้องกระตุ้น สนับสนุน ตอบคำถาม เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถใช้งานระบบได้ตรงตามเป้าหมาย ซึ่งจะมีรายละเอียดที่จะต้องดำเนินการ ดังนี้

ขอบเขต	รายละเอียด
1. วิเคราะห์การออกแบบ	- ออกแบบการทำงาน เพื่อให้ได้ ขั้นตอนการทำงานที่สอดคล้องกับระบบงาน (Work Flow) - ออกแบบการไหลเวียน และเชื่อมโยง ระหว่างส่วนงาน (Data Flow) - ออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้ (Prototype) - ออกแบบฐานข้อมูล เพื่อให้ได้พจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary) - จัดทำ Specification เพื่อให้กับผู้พัฒนาระบบ (Programmer)
2. พัฒนาระบบ	พัฒนาระบบตาม Specification ของผู้วิเคราะห์ และออกแบบระบบ โดยที่จะต้องมีการควบคุมข้อมูลนำเข้า (Source Data Controls) ดังต่อไปนี้ - ตรวจสอบชนิดของข้อมูลที่นำเข้า - ตรวจสอบขอบเขตของข้อมูลที่เป็นไปได้ - ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล - ตรวจสอบเครื่องหมาย เช่น อายุ ต้องไม่ติดลบ - ตรวจสอบข้อมูลที่จำเป็นต้องมี
3. ทดสอบระบบ	- ทดสอบส่วนการติดต่อกับผู้ใช้จะต้องสามารถตรวจสอบข้อมูลได้อย่างถูกต้อง - ทดสอบ Function การทำงานว่าทำงานได้ถูกต้อง - ทดสอบสิทธิการใช้งาน และการเข้าถึงข้อมูลตามสิทธิที่ได้กำหนดไว้ - ทดสอบความเชื่อมโยงระหว่างส่วนงาน หรือระบบจะต้องส่งต่อข้อมูลกันได้อย่างถูกต้อง
4. อบรม/ตอบปัญหา	- อบรมผู้ใช้ให้สามารถใช้งานระบบสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง - แก้ไข และตอบปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้งาน - กระตุ้นให้ผู้ใช้เกิดการใช้งานระบบสารสนเทศ

ภาคผนวก ก
การออกแบบระบบ และขั้นตอนปฏิบัติเพื่อควบคุมการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ

ภาพรวมของระบบ

พจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary)

ตารางที่เกี่ยวข้อง	
Name	Description
s_system	รายชื่อระบบงาน
s_menu_item	รายชื่อเมนูงาน
s_program	รายชื่อหน้าจางาน
s_aut_group	กลุ่มผู้ใช้
s_aut_group_user	ผู้ใช้ในกลุ่มทำงาน
s_aut_user_priv	สิทธิในการใช้งาน
s_module	กลุ่มงานของผู้ใช้
s_user_dept_priv	หน่วยงานที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้

Data Structure(s) of "s_system" Table			
Name	Datatype	PK	Description
system_id	NUMBER(2)	Yes	รหัสระบบ
system_name	VARCHAR2(100)	No	ชื่อระบบ
system_abv_name	VARCHAR2(5)	No	ชื่อย่อระบบ
active_flag	VARCHAR2(1)	No	สถานะการใช้งาน

Data Structure(s) of "s_menu_item" Table			
Name	Datatype	PK	Description
system_id	NUMBER(2)	Yes	รหัสระบบ
menu_cd	VARCHAR2(20)	Yes	รหัสเมนู
menu_parent	VARCHAR2(20)	No	รหัสเมนูก่อนหน้า
menu_seq	NUMBER(3)	No	ลำดับของเมนู
menu_level	NUMBER(1)	No	ระดับของเมนู
menu_name	VARCHAR2(100)	No	ชื่อเมนูภาษาไทย
menu_name_en	VARCHAR2(100)	No	ชื่อเมนูภาษาอังกฤษ
active_flag	VARCHAR2(1)	No	สถานะการใช้งาน

Data Structure(s) of "s_program" Table			
Name	Datatype	PK	Description
system_id	NUMBER(2)	Yes	รหัสระบบ
menu_cd	VARCHAR2(20)	Yes	รหัสเมนู
prog_cd	VARCHAR2(20)	No	รหัสโปรแกรม
prog_seq	NUMBER(3)	No	ลำดับของโปรแกรมในเมนู
prog_type	VARCHAR2(2)	No	ประเภทของโปรแกรม

Data Structure(s) of "s_program" Table			
Name	Datatype	PK	Description
			F=Screen R=Report Q=Query
prog_name	VARCHAR2(100)	No	ชื่อโปรแกรมภาษาไทย
prog_name_en	VARCHAR2(100)	No	ชื่อโปรแกรมภาษาอังกฤษ
prog_load_cd	VARCHAR2(100)	No	รหัสโปรแกรม หรือ Path ของโปรแกรม
prog_argument	VARCHAR2(100)	No	Argument ที่จะส่งเข้าไปในโปรแกรมเมื่อเลือกหน้าจอรหัสนี้ จะใช้กรณีหน้าจอโปรแกรมเป็นหน้าจอเดียวกัน แต่อาจจะมีการทำงานต่างกันเล็กน้อย หรือใช้ในเรื่องของการกำหนดสิทธิ
active_flag	VARCHAR2(1)	No	สถานะการใช้งาน

Data Structure(s) of "s_aut_group" Table			
Name	Datatype	PK	Description
group_cd	VARCHAR2(5)	Yes	รหัสกลุ่มผู้ใช้
group_th	VARCHAR2(50)	No	ชื่อกลุ่มผู้ใช้ภาษาไทย
group_eng	VARCHAR2(50)	No	ชื่อกลุ่มผู้ใช้ภาษาอังกฤษ
use_flag	VARCHAR2(1)	No	สถานะการใช้งาน
creation_by	VARCHAR2(20)	No	ผู้เพิ่มข้อมูล
last_update_dtm	DATE	No	วันที่แก้ไขข้อมูลล่าสุด
last_update_by	VARCHAR2(20)	No	ผู้แก้ไขข้อมูลล่าสุด
program_cd	VARCHAR2(20)	No	รหัสโปรแกรม

Data Structure(s) of "s_aut_group_user" Table			
Name	Datatype	PK	Description
group_cd	VARCHAR2(5)	Yes	รหัสกลุ่มผู้ใช้
user_id	VARCHAR2(20)	No	Buasri Account
creation_by	VARCHAR2(20)	No	ผู้เพิ่มข้อมูล
last_update_dtm	DATE	No	วันที่แก้ไขข้อมูลล่าสุด
last_update_by	VARCHAR2(20)	No	ผู้แก้ไขข้อมูลล่าสุด

Data Structure(s) of "s_aut_user_priv" Table			

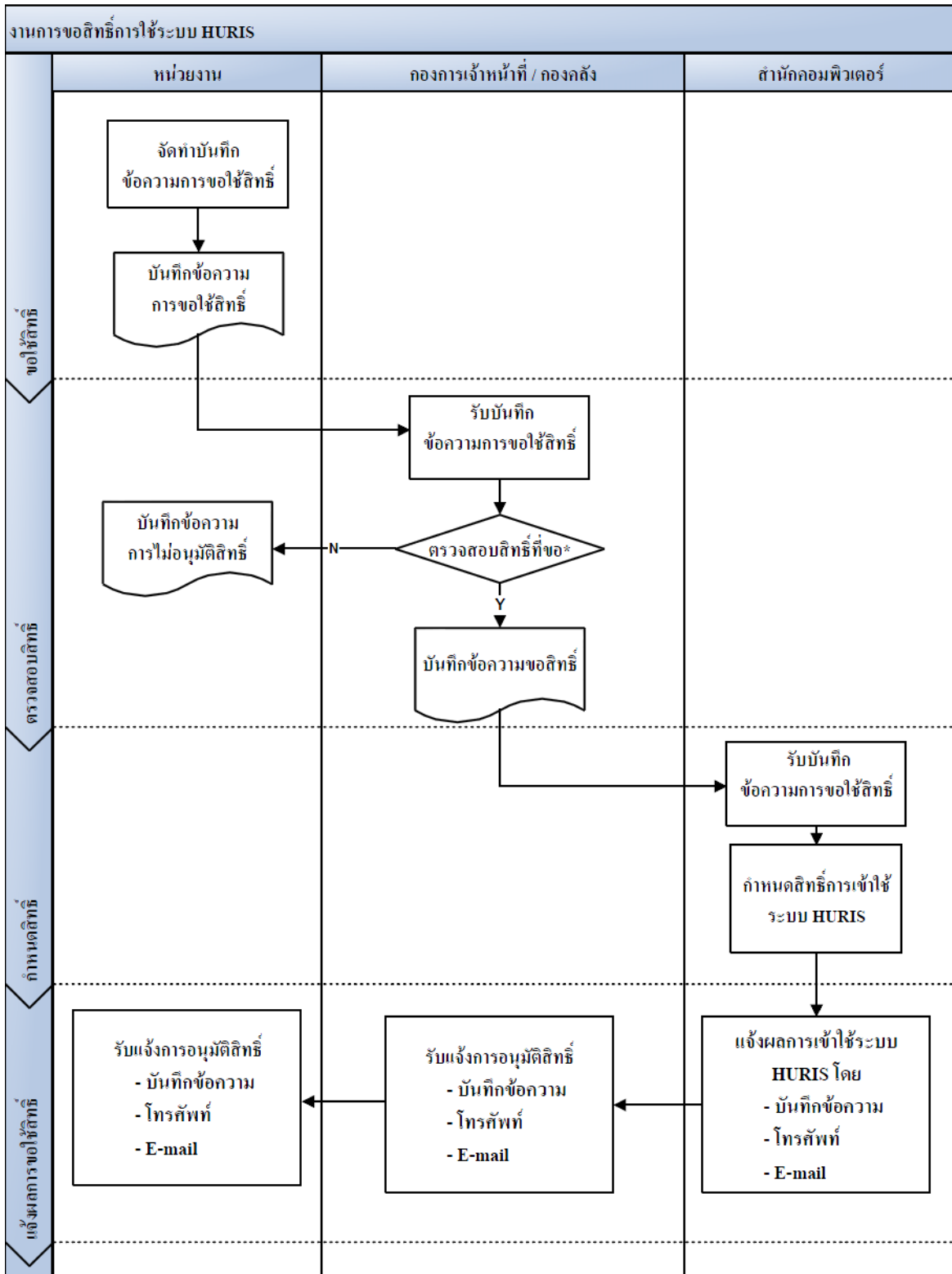
Name	Datatype	PK	Description
group_cd	VARCHAR2(5)	Yes	รหัสกลุ่มผู้ใช้
system_id	NUMBER(2)	Yes	รหัสระบบ
prog_cd	VARCHAR2(20)	Yes	รหัสโปรแกรม
add_mode	NUMBER(1)	No	เพิ่มข้อมูลได้หรือไม่
update_mode	NUMBER(1)	No	แก้ไขข้อมูลได้หรือไม่
delete_mode	NUMBER(1)	No	ลบข้อมูลได้หรือไม่
print_mode	NUMBER(1)	No	พิมพ์ข้อมูลได้หรือไม่
admin_mode	NUMBER(1)	No	สิทธิพิเศษได้หรือไม่
creation_by	VARCHAR2(20)	No	ผู้เพิ่มข้อมูล
last_update_dtm	DATE	No	วันที่แก้ไขข้อมูลล่าสุด
last_update_by	VARCHAR2(20)	No	ผู้แก้ไขข้อมูลล่าสุด

Data Structure(s) of "s_module" Table			
Name	Datatype	PK	Description
module_cd	NUMBER(3)	Yes	รหัสกลุ่มงาน
module_name	VARCHAR2(100)	No	ชื่อกลุ่มงาน
active_flag	VARCHAR2(1)	No	สถานะการใช้งาน

Data Structure(s) of "s_user_dept_priv" Table			
Name	Datatype	PK	Description
module_cd	NUMBER(3)	Yes	รหัสกลุ่มงาน
user_id	VARCHAR2(20)	Yes	Buasri Account
dept_cd	NUMBER(4)	Yes	รหัสหน่วยงาน
creation_by	VARCHAR2(20)	No	ผู้เพิ่มข้อมูล
last_update_dtm	DATE	No	วันที่แก้ไขข้อมูลล่าสุด
last_update_by	VARCHAR2(20)	No	ผู้แก้ไขข้อมูลล่าสุด

ขั้นตอนการขอใช้ระบบงาน

ภาคผนวก ข **การสำรอง และกู้คืนฐานข้อมูล**

การสำรองของฐานข้อมูล Oracle

1. กลยุทธ์ในการสำรองฐานข้อมูล (Backup method)
  - a. Whole Backup – สำรองทั้งฐานข้อมูล
  - b. Partial Backup – สำรองเฉพาะบางส่วนของฐานข้อมูล
2. ประเภทของการสำรอง (Backup Type)
  - a. Full - เอา information ทั้งหมด จาก Data File ทั้งหมด
  - b. Incremental - เอาเฉพาะส่วน Information ที่เพิ่มขึ้นจากการ สำรองครั้งก่อน
3. Backup Mode
  - a. Cold Backup หรือ Consistent Backup - ต้อง shutdown database (offline) ก่อนแล้วจึงรองข้อมูล
  - b. Hot Backup หรือ Inconsistent Backup - เป็นการ online backup ไม่ต้อง shutdown database

ข้อมูลการสำรองฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ข้อมูล	ค่า	หมายเหตุ
Server Name	stone.swu.ac.th (10.1.3.5)	
Database Instance	Sala	
Unix User Owner	oracle	ชื่อ user สำหรับ Run Automatic Backup ตาราง crontab
Backup Script	/home/oracle/bin/oracle_backup.sh	
Config file	/home/oracle/bin/backup.config	ใช้กำหนด - Environment variable - กำหนด user ที่เป็น admin ของระบบ เพื่อส่ง mail แจ้งการทำงาน ณ วันปัจจุบัน โดยกำหนดที่ ADMIN - กำหนด Backup path, zip file name และ log file name - กำหนด user/password ของ database (ถ้ามีการเปลี่ยน user/password ก็ต้องเข้ามาแก้ไขนี้ด้วย) - กำหนด user/password ของ database USER=XXX PASS=YYY
Backup path	/u01/backup/<YYMM DD>	เช่น /usr1/backup/041101 เป็น Backup ข้อมูลวันที่ 01/11/2004
Schedule	55 3 * * * /home/oracle/bin/oracle_backup.sh	กำหนดด้วย crontab ของ user oracle โดย Run ทุกวันเวลา 03.55 นาที
Backup Method	Partial Backup	
Backup Type	Full	
Backup Mode	Hot Backup	

ขั้นตอนการสำรองข้อมูล

1. make directory in /u01/backup/<YYMMDD>
2. use exp command to create dump file
  - 2.1 dump file = oracle<YYMMDD>.dmp
  - 2.2 log file of exp operation = oracle<YYMMDD>.log
  - 2.3 mail to admin

Subject : Oracle backup ok

Body : <Day of Week> <Short Month> <Day> HH:MM:SS ICT YYYY Oracle Backup ok!!!

เช่น
Mon Nov 11 01:17:11 ICT 2004 Oracle Backup ok!!!
  - 2.4 compress to file oracle<YYMMDD>.tar.gz และ log of operation compress to oracle<YYMMDD>.tar.gz.log
  - 2.5 write compress file to tape

ข้อผิดพลาด และการแก้ไขปัญหา

1. "file may be missing, operation abort"

การ Export File ไม่ถูกต้อง เช่น อาจเกิดการ Interrupt ในขณะที่มีการ Export หรือ Database เกิดมีปัญหาระหว่างการ Export
2. "Export terminated successfully ... "

การ Export File ไม่สมบูรณ์ อาจจะมีข้อมูลบางส่วนไม่สามารถ Export ได้ให้ตรวจสอบได้จาก File oracle<YYMMDD>.log ใน path backup ของวันที่พบปัญหา
3. "Tape not available"

การ Write ลง Tape มีปัญหา เช่น อาจจะไม่มียุติ Tape อยู่ใน Tape Drive

ขั้นตอนการกู้คืนข้อมูล

1. Login ด้วย User oracle
2. เข้าไปยัง directory Backup Data ของวันก่อนที่ Database จะมีปัญหา ได้จาก Path /data/backup/<YYMMDD>
3. การ Recovery มี 2 แบบ
  - 3.1 Database ทั้งหมด
  - 3.2 บาง Object
4. ขั้นตอนการ Recovery Database ทั้งหมด ซึ่งกรณีนี้จะเป็นการ replace Object ทั้งหมดในระบบ ซึ่งถ้า import เข้าไปเลยจะทำให้ import ไม่ได้ เพราะ Object ที่จะนำเข้าจะซ้ำกับในระบบ วิธีที่จะลบ Object ทั้งหมดของ user admin_swu คือ การ drop user ออกไป
  - 4.1 Login ด้วย User sysdba โดยผ่าน Tool sqlplus บน Unix เพื่อ Drop user owner ของ ระบบ
supreme2004 (admin_swu)
\$sqlplus /nolog
SQL>connect / as sysdba
SQL>drop user admin_swu cascade;
SQL>exit;
  - 4.2 Login ด้วย User sysdba โดยผ่าน Tool sqlplus บน Unix เพื่อ Create user owner ของ ระบบ
supreme2004
\$sqlplus /nolog
SQL>connect / as sysdba
SQL>CREATE USER admin_swu IDENTIFIED BY <password> DEFAULT TABLESPACE users
SQL>TEMPorary TABLESPACE TEMP PROFILE DEFAULT;
SQL>GRANT CONNECT TO admin_swu;
SQL>GRANT DBA TO admin_swu;
SQL>GRANT EXP_FULL_DATABASE TO admin_swu;
SQL>GRANT IMP_FULL_DATABASE TO admin_swu;
SQL>GRANT RESOURCE TO admin_swu;
SQL>GRANT UNLIMITED TABLESPACE TO admin_swu;
SQL>ALTER USER admin_swu DEFAULT ROLE ALL;
SQL>GRANT CREATE USER TO admin_swu WITH ADMIN OPTION;
SQL>GRANT SELECT ON V_\$SESSION TO admin_swu;
SQL>exit
  - 4.3 use imp command to create dump file
dump file = oracle<YYMMDD>.dmp (file dump ที่เลือก)
log file of exp operation = oracle<YYMMDD>.log
\$imp [user/pwd@sid](#) file= oracle<YYMMDD>.dmp
5. ขั้นตอนการ Recovery บาง Object
  - 5.1 use imp command to create dump file
dump file = oracle<YYMMDD>.dmp (file dump ที่เลือก)

log file of exp operation = oracle<YYMMDD>.log

\$imp [user/pwd@sid](#) file= oracle<YYMMDD>.dmp tables=(table1,table2,...)

ภาคผนวก ค **การวิเคราะห์ และออกแบบระบบสารสนเทศ**

การวิเคราะห์ระบบและการออกแบบ (System Analysis and Design)

วิธีการที่ใช้ในการสร้าง หรือแก้ไขระบบสารสนเทศในองค์กร **การวิเคราะห์ระบบ** คือ การหาความต้องการ (Requirements) ของระบบสารสนเทศว่าคืออะไร หรือต้องการเพิ่มเติมอะไรเข้ามาในระบบ และ **การออกแบบ** คือ การนำเอาความต้องการของระบบมาเป็นแบบแผนหรือเรียกว่าพิมพ์เขียวในการสร้างระบบสารสนเทศนั้นให้ใช้งานได้จริง

วงจรการพัฒนาาระบบ (System Development Life Cycle-SDLC)

ระบบสารสนเทศทั้งหลายมีวงจรชีวิตที่เหมือนกัน ตั้งแต่เกิดจนตาย วงจรนี้จะเป็นขั้นตอนที่เป็นลำดับตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อยเป็นระบบที่ใช้งานได้ ซึ่งนักวิเคราะห์ระบบ ต้องทำความเข้าใจให้ได้ว่าในแต่ละขั้นตอนจะต้องทำอะไร และทำอะไร อย่างไร ขั้นตอนการพัฒนาาระบบมีอยู่ด้วยกัน 2 ขั้นตอน ใหญ่ และ 7 ขั้นตอนย่อย คือ

การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis)

1. เข้าใจปัญหา (Problem Recognition)
2. ศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study)
3. วิเคราะห์ (Analysis)

การออกแบบระบบ และดูแลบำรุงรักษาระบบ (System Design and System maintenance)

4. ออกแบบ (Design)
5. สร้าง หรือพัฒนาระบบ (Construction)
6. การปรับเปลี่ยน (Conversion)
7. บำรุงรักษา (Maintenance)

การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis)

การวิเคราะห์ระบบในวงจรพัฒนาาระบบนั้น เริ่มต้นจากการศึกษาระบบเดิม แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาหาความต้องการ (Requirements) หรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงในระบบ หรืออีกอย่างหนึ่งคือวิธีแก้ปัญหาของระบบ การวิเคราะห์จะเริ่มหลังจากที่ทราบปัญหา และผ่านขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้แล้ว

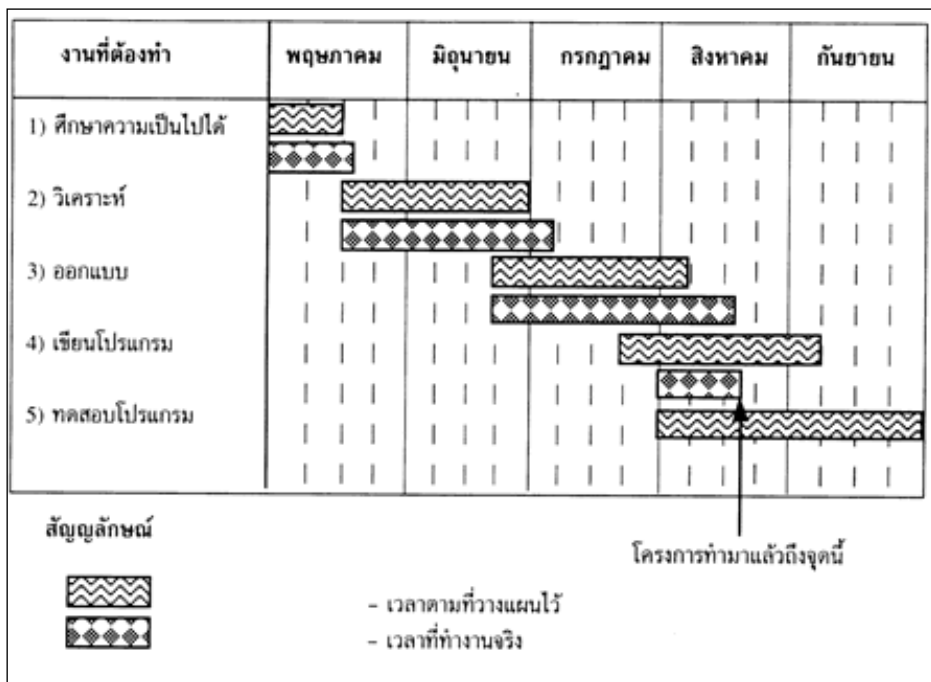
รวบรวมข้อมูล การศึกษาระบบเดิมนั้น นักวิเคราะห์ระบบ เริ่มต้นจากการศึกษาเอกสารต่างๆ เช่น คู่มือต่างๆ หลังจากนั้นเป็นการรวบรวมแบบฟอร์มและรายงานต่างๆ เช่น ในระบบเลื่อนชั้นเงินเดือนจะมี รายงานประเมินการปฏิบัติงาน เป็นต้น นอกจากนั้นจะต้องคอยสังเกตดูการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบที่ศึกษา ท้ายที่สุดอาจจะต้องมีการสัมภาษณ์ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องในระบบ หรือบางกรณีอาจจะต้องใช้แบบสอบถามมาช่วยเก็บข้อมูลด้วยก็ได้ วิธีการทั้งหมดเรียกว่า เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล (Fact Gathering Techniques)

คำอธิบายข้อมูล (Data Description) เมื่อนักวิเคราะห์ระบบศึกษาระบบมากเข้าจะพบว่า มีข้อมูลมากมายที่ต้องจัดให้เป็นหมวดหมู่ เช่น ข้อมูลของบุคลากร จะประกอบไปด้วย เลขที่อัตรา ชั้นของเงินเดือน เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือที่ช่วยเก็บคำอธิบายข้อมูลก็คือ *พจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary)*

คำอธิบายวิธีการ(Procedure Description) กรรมวิธีที่ติดตามการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลจะต้องรู้ว่า ข้อมูลผ่านการประมวลผลอย่างไรบ้าง คือทราบที่ "ทำอะไร" บ้างในระบบ และมีวิธีการอย่างไร เช่น ขั้นตอนในการพิจารณา และเลื่อนชั้นเงินเดือน ของข้าราชการ มีขั้นตอน และกฎเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไร อาจอธิบายออกมาในรูปแบบของ *เอกสารขั้นตอนการทำงาน (Work Flow)* ก็ได้

สรุปความต้องการของผู้ใช้ (Requirement Document) ขั้นตอนนี้เป็นการสรุปความต้องการที่มีต่อระบบใหม่ หรือระบบที่ต้องการปรับปรุงเพื่อการยืนยัน และความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้วิเคราะห์ และผู้ใช้

การจัดการโครงการ(Project Management) เนื่องจากการทำหน้าที่เป็นนักวิเคราะห์ระบบ จะเห็นว่าม้งานที่จะต้องทำมากพอสมควร ดังนั้นการควบคุมการทำงานเพื่อไม่ให้เกินเวลาที่วางแผนเอาไว้ตลอดโครงการ เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะถ้าใช้เวลามากเกินกว่าที่วางแผนไว้ ก็หมายความว่าค่าใช้จ่ายจะต้องบานปลายแน่นอน การวางแผนและควบคุมโครงการได้ดี ก็โดยการวางแผนตารางเวลาสำหรับงานย่อยๆซึ่งเราทราบอยู่แล้วว่ามีอะไรบ้าง เครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนและติดตามควบคุมโครงการได้แก่ แกนต์ชาร์ต (Gantt Chart) แผนภาพแกนต์ชาร์ตจะมีรายละเอียดของงานที่จะทำและเวลา

ตัวอย่าง Gantt Chart

การออกแบบระบบ (System Design)

การสร้างต้นแบบ (Prototype) เพื่อลดความเสี่ยงต่อระบบที่อาจจะทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถเข้าใจได้ จะต้องมีการสร้างหน้าจอเพื่อสรุปการทำงานเพื่อเป็นต้นแบบในการอธิบายการใช้งานของระบบ

การออกแบบรายงาน แบ่งออกได้แบบขึ้นกับว่าใครเป็นผู้ใช้ข้อมูลในการพิมพ์ และความถี่ในการพิมพ์มากน้อยแค่ไหน

- **รายงานภายใน (Internal Report)** เป็นรายงานที่ใช้ภายในองค์กรและใช้กับพนักงานในองค์กรเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการออกแบบก็ควรคำนึงถึงการใช้งานและประโยชน์ ที่จะได้ในสายตาของผู้ใช้
- **รายงานภายนอก (External Report)** เป็นรายงานที่เราส่งให้หน่วยงานภายนอก
- **รายงานยกเว้น (Exception Report)** จะเป็นรายงานที่แสดงข้อมูลผิดพลาดแตกต่างจากข้อมูลธรรมดา
- **รายงานสรุป (Summary Report)** เป็นรายงานแสดงของตัวเลขบางตัว และอาจจะเป็นรายงานสรุปจากรายงานรายละเอียดฉบับ
- **รายงานตารางเวลาการทำงาน (Scheduled Reports)** รายงานนี้จะผลิตตามคาบเวลา เช่น รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี ซึ่งจะกำหนดแผนการทำงานและกิจกรรม ที่จะต้องทำตามเวลานั้นๆ รายงานนั้นจะถูกส่งต่อไปยัง ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมตามตารางการทำงานนั้นๆ
- **รายงานตามคำขอ (On-Demand Reports)** เป็นรายงานที่พิมพ์เมื่อมีคำขอเท่านั้น แต่การพิมพ์รายงานนี้อาจจะไม่ได้ในทันทีที่ขอ เนื่องจากเวลาคอมพิวเตอร์อาจจะไม่พอ เราอาจจะกำหนดไว้ว่ารายงานประเภทนี้จะพิมพ์เพียงวันละครั้งตอนเย็น เป็นต้น

การสร้างแบบข้อมูล(Data Modeling) คือ การออกแบบฐานข้อมูล นักวิเคราะห์ระบบต้องออกแบบว่าจะเก็บข้อมูลอย่างไร และการดึงข้อมูลมาใช้จะใช้วิธีอะไร สุดท้ายเราจะได้ออกมาเป็น **พจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary)** และ **ความสัมพันธ์ของข้อมูล (ER-Diagram)**

การพัฒนาระบบ (System Develop)

คือการเปลี่ยนแปลงจากรายละเอียดของการออกแบบ (Design specification) เป็นรหัสคอมพิวเตอร์ (Computer code)

การทดสอบระบบ (System Testing)

Verification & Validation คือกระบวนการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของระบบงาน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้พัฒนาระบบมีความแน่ใจว่าระบบที่ตนพัฒนานั้น ตรงตามข้อกำหนดตกลงไว้กับผู้ใช้หรือผู้จัดการระบบและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ระบบนั้นอยู่เสมอ

Validation เป็นการตรวจสอบว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมาั้นมีความถูกต้องหรือไม่

Verification เป็นการตรวจสอบว่าการพัฒนาสร้างระบบทำอย่างถูกต้องหรือไม่

กระบวนการทดสอบ แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1. **Software Testing** หรือการทดสอบโปรแกรม
2. **System Testing** หรือการทดสอบระบบ

กลยุทธ์การทดสอบโปรแกรม

1. Black Box Testing

เป็นการทดสอบโดยไม่คำนึงถึงคำสั่งภายในโปรแกรม เป็นการทดสอบ Function ต่างๆ ของโปรแกรมตาม Requirements ที่มี เป็นการทดสอบโดยดูค่า Output จาก Input ที่ให้กับโปรแกรมต้องมีความสอดคล้องกัน การกำหนดข้อมูลในการทดสอบ ได้แก่

- ค่าตัวแทนของกลุ่ม
- ค่าสูงสุด
- ค่าต่ำสุด
- ค่าเกินพิกัด
- ค่าที่ผิดปกติ

2. White Box Testing

เป็นการทดสอบเพื่อดูโครงสร้างของโปรแกรม หรือทางเดินในโปรแกรม ต้องสร้างชุดทดสอบเฉพาะสำหรับทดสอบในเงื่อนไขต่างๆ โดยชุดทดสอบจะต้องประกอบด้วยชุดที่สามารถประมวลผลอย่างปรกติและไม่ปรกติ

เทคนิคอื่นๆ ในการทดสอบโปรแกรม

1. Manual Testing เป็นการทดสอบโดยไม่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

- a. Inspection เป็นการทดสอบแบบตรวจไวยากรณ์
- b. Desk Checking เป็นการทดสอบตามลำดับคำสั่งในโปรแกรม

2. Automated Testing เป็นการทดสอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

- a. Syntax Checking เป็นการทดสอบด้วยการตรวจสอบไวยากรณ์ที่เขียนขึ้น
- b. Unit Testing/Module Testing เป็นการทดสอบโปรแกรมทีละ Module เพื่อหาข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นภายใน Module.
- c. Integration Testing เป็นการทดสอบโปรแกรมโดยการเพิ่มจำนวน Module แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่
  - i. Top-Down Approach
  - ii. Bottom-Up Approach
- d. Stub Testing คือ กลุ่มคำสั่งสั้นๆ ที่เขียนขึ้นมาเป็น Module ตัวแทนในการทดสอบโปรแกรม
- e. System Testing เป็นการทดสอบโปรแกรมทุกโปรแกรมร่วมกันว่าได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้องหรือไม่

การทดสอบระบบทำ 2 ประการคือ

1. การทดสอบเชิงสถิติ (Statistical Testing) เพื่อประเมินผลความถี่ของการทำงานส่วนต่างๆ ของระบบ
2. การทดสอบข้อบกพร่อง (Defect Testing) เป็นการทดสอบเพื่อตรวจสอบว่าระบบมีข้อผิดพลาดที่จุดใดบ้าง

Design Test Case -> Prepare Test Data -> Run Program with Test Data -> Compare Results to Test Case

Test Case -> Test Data -> Test Results -> Test Reports

กลยุทธ์ในการทดสอบประสิทธิภาพของระบบ

1. Peak Load Testing

การทดสอบการทำงานสูงสุด เป็นการทดสอบประสิทธิภาพในการประมวลผลของระบบ เมื่อมีการทำรายการมากที่สุด ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง

2. Performance Testing

การทดสอบประสิทธิภาพของเวลา เป็นการทดสอบเพื่อพิจารณาถึงช่วงเวลาที่ใช้ในการประมวลผลรายการ ว่าใช้ระยะเวลาสั้นเพียงใดในการทำรายการ

3. Recovery Testing

การทดสอบการกู้ระบบ เป็นการทดสอบความสามารถในการกู้ระบบกรณีที่ระบบล้ม

4. Storage Testing

การทดสอบการเก็บข้อมูล เป็นการทดสอบความสามารถของระบบในการเก็บข้อมูล ว่าสามารถเก็บข้อมูลได้สูงสุดเป็นจำนวนเท่าใด

5. Procedure Testing

การทดสอบกระบวนการ เป็นการทดสอบการจัดทำเอกสารคู่มือการดำเนินงานของระบบ และคู่มือการใช้งานสำหรับผู้ใช้งาน ว่าสามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้ใช้ได้มากน้อยเพียงใด

6. User Testing

การทดสอบผู้ใช้ เป็นการทดสอบการใช้งานจริงของระบบ เพื่อต้องการทราบว่าผู้ใช้จะทำการอย่างไรเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น

กระบวนการทดสอบระบบ

1. Unit Testing การทดสอบส่วนย่อยของโปรแกรม
2. Module Testing การทดสอบการทำงานร่วมกันของส่วนย่อยในระดับล่าง
3. Subsystem Testing การทดสอบปัญหาของการไม่สอดคล้องกันของหน่วยย่อยต่างๆ
4. System Testing ตรวจสอบว่าระบบทั้งหมดทำงานได้ตรงตามข้อกำหนด หรือ ความต้องการของผู้ใช้อย่างแท้จริงหรือไม่
5. Acceptance Testing การทดสอบขั้นสุดท้ายก่อนที่ระบบจะถูกยอมรับได้ว่าสามารถทำงานได้จริง เป็นการทดสอบร่วมกันระหว่างผู้ใช้งานและผู้ออกแบบพัฒนาระบบ แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ
  - a. Alpha Testing คือ การทดสอบความสมบูรณ์ของระบบโดยผู้ใช้ และใช้ข้อมูลสมมุติในการทดสอบ จะสมมุติให้ระบบอยู่ในสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ Alpha Testing มีการทดสอบ 4 ประการคือ
  - b. Recovery Testing เป็นการทดสอบการกู้ระบบ
  - c. Security Testing เป็นการทดสอบความปลอดภัยของระบบ
  - d. Stress Testing เป็นการทดสอบประสิทธิภาพการทำงานของระบบภายใต้ความกดดัน
  - e. Performance Testing เป็นการทดสอบประสิทธิภาพการทำงานของระบบภายใต้สภาพแวดล้อมของคอมพิวเตอร์
  - f. Beta Testing คือ การทดสอบความสมบูรณ์ของระบบโดยผู้ใช้ และ ใช้ข้อมูลจริงในการทดสอบ และ ภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

เกณฑ์การยอมรับงาน

- Time to Learn ระยะเวลาที่ผู้ใช้ต้องเรียนรู้การใช้ส่วนต่างๆ ของระบบงาน
- Task Performance ความเร็วของการดำเนินงานแต่ละส่วน
- Error Rate อัตราความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

- Subjective User Satisfaction ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้โดยรวม
- Human Retention ความสามารถจดจำคำสั่งและการใช้งานได้

การวางแผนการทดสอบระบบ

1. กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นและรายละเอียดของระบบ
2. เตรียมแผนงานการทดสอบเพื่อการยอมรับระบบ
3. นำข้อมูลการออกแบบมาใช้ในการวางแผนการทดสอบความสัมพันธ์ของระบบรวม
4. กำหนดแผนการทดสอบความสัมพันธ์ของระบบย่อย

วิธีการประเมินผลการทำงานของระบบ

- การใช้แบบสอบถาม
- การบันทึกเหตุการณ์การทำงานของผู้ใช้
- การสร้างส่วนพิเศษภายในระบบ ให้สามารถบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้ใช้
- การสร้างระบบให้ผู้ใช้สามารถบันทึกความคิดเห็นของตนเองขณะกำลังใช้งานระบบนั้นๆ

การนำระบบไปติดตั้ง (System Implementation)

1. แบบคู่ขนาน (Parallel)
เป็นการดำเนินการพร้อมกันทั้งระบบเก่าและระบบใหม่ ในเวลาเดียวกัน เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน การเปลี่ยนแปลงแบบนี้ มีต้นทุนแพงที่สุด แต่มีความเสี่ยงน้อยที่สุด ระบบงานที่มีขนาดใหญ่มักนิยมใช้แบบนี้ เพื่อลดความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น
2. แบบเปลี่ยนทั้งหมด (Direct Conversion)
เป็นการติดตั้งระบบใหม่แทนระบบเดิมทั้งหมด การเปลี่ยนแปลงนี้มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดแต่มีความเสี่ยงมากที่สุด หากระบบไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้
3. การเปลี่ยนแปลงโดยใช้โครงการนำร่อง (Pilot Conversion)
เป็นการติดตั้งระบบใหม่ส่วนใดส่วนหนึ่งขององค์กร และหลังจากที่ระบบใหม่ติดตั้งและดำเนินการไประยะหนึ่งแล้วก็จะมีการประเมินผล หากระบบใหม่มีความเหมาะสมจึงค่อยนำไปใช้กับส่วนอื่นๆ
4. การเปลี่ยนแปลงแบบมีขั้นตอน (Phased Conversion)
มีการแบ่งการเปลี่ยนแปลงออกเป็นส่วนย่อย ๆ หรือ module หรือแบ่งระยะเวลาในการติดตั้ง จากนั้นจึงลองนำบาง module ไปทดลองติดตั้ง หากได้ผลจึงค่อยนำ module อื่นไปปฏิบัติจนกระทั่งครบทั้งระบบ